

EERSTE RAPPORT VAN DE COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE VOLKENRECHTELIJKE VRAAGSTUKKEN MET BETREKKING TOT HET VN DECENNIUM VAN HET INTERNATIONAAL RECHT

Algemeen.

De Commissie merkt ter inleiding op dat het VN Decennium van het Internationaal Recht zich nog in een stadium van planning en informatie-uitwisseling bevindt. Het Decennium is ook door de AVVN afgekondigd zonder dat er een concreet plan voorlag. Hierdoor is de behoefte aan informatie-uitwisseling groot. Het initiatief van Prof. R. Macdonald uit Toronto voor een World Network for International Law, promoting the United Nations Decade of International Law 1990-2000 spreekt derhalve zeer aan. In Nederland is een Nationale Coördinatiegroep actief geworden bestaande uit Prof. mr A.H.A. Soons (voorzitter), Prof. mr M. Bos, Prof. mr C. Flinterman, Prof. dr Ko Swan Sik, mr A. Bos, Prof. dr P.J.I.M. de Waart, en Prof. dr K.C. Wellens. Taak van deze uit CAVV leden samengestelde groep is vooral informatie uitwisseling en coördinatie van initiatieven bij de invulling vanwege Nederland van de activiteiten in het kader van het Decennium. Het Secretariaat van de CAVV vervult tevens het Secretariaat van de Coördinatiegroep en treedt op als centraal punt in de uitwisseling van informatie inzake het Decennium.

De Commissie is van mening dat er een viertal invalshoeken is van waaruit, wat Nederland betreft, aandacht geschonken zou kunnen worden aan het VN Decennium van het Internationaal Recht. Deze zijn de volgende: de wetenschappelijke wereld, periodieke publicaties op het terrein van internationaal recht, verenigingen die op dit gebied actief zijn, alsmede de overheid.

I wetenschappelijke wereld.

Vanuit de universitaire wereld zijn nog slechts enkele concrete plannen bekend ten aanzien van het Decennium. Vermeldenswaard is het initiatief van de Commissie Volkenrecht van het TMC Asser Instituut. Deze Commissie heeft besloten tot de samenstelling van een handboek volkenrecht dat gericht zal zijn op de Nederlandse rechtspraktijk. Dit handboek beoogt het eerste veelomvattende nederlandsstalig handboek te zijn sedert de publicatie van de handboeken van Francois (laatste druk verscheen in 1949) en Tammes (1973). Het ligt in de bedoeling dat het boek een gemeenschappelijk produkt zal zijn van een aantal Nederlandse volkenrechtsdeskundigen (Prof. Vierdag treedt hier op als coördinator).

Tevens is het plan opgevat een internationaal handboek volkenrecht (engelstalig) samen te stellen met bijdragen van volkenrechtsdeskundigen uit de verschillende werelddelen, naar het voorbeeld van het handboek van Sorensen (Prof. Ko Swan Sik is hier contactpersoon). Vanuit Nederland zullen hiertoe initiatieven ontwikkeld worden.

De Commissie is van mening dat het Decennium een goede aanleiding is om het belang van het onderwijs in het internationaal recht als verplicht onderdeel van de studie aan de juridische faculteiten in Nederland te onderstrepen. De Minister van Buitenlandse Zaken zou in dit verband de aandacht van zijn ambtgenoot van Onderwijs en Wetenschappen kunnen vestigen op het belang van het onderwijs en onderzoek op het terrein van het internationaal recht en kunnen verzoeken beide zoveel mogelijk te bevorderen. Daarnaast zou de Voorzitter van de Adviescommissie zich kunnen richten tot de decanen van de juridische faculteiten waar internationaal recht nog geen verplicht onderdeel van de studie vormt.

II periodieke publicaties.

De redactie van het Netherlands Yearbook of International Law (NYIL) is nog niet in staat geweest uitvoerig aandacht aan het Decennium te besteden. Dit onderwerp zal in oktober aan de orde komen. De redactie van de Netherlands International Law Review (NILR) onderzoekt de mogelijkheid om te komen tot een schenking, gedurende een aantal jaren, van een abonnement

op de NILR en het NYIL aan een aantal uitgezochte instellingen in Oost-Europa en de derde wereld. Afspraken met uitgevers over speciale tarieven alsmede steun van overheidswege zijn hierbij naar de mening van de Commissie onontbeerlijk. In dit verband kan ook melding gemaakt worden van de pogingen die in het werk gesteld worden om de speciale uitgave welke het Leiden Journal of International Law (LJIL) heeft gewijd aan het Decennium ruime verspreiding te bezorgen.

De Commissie is van oordeel dat een dergelijk project bij zal kunnen dragen aan een van de centrale doelstellingen van het Decennium, te weten de bredere verspreiding van de kennis van het internationale recht, met name in Oost Europa en de derde wereld. Eveneens moet gewezen worden op de waardevolle bijdrage die door de in Utrecht gevestigde stichting "European Legal Services" wordt geleverd aan de opbouw van juridische bibliotheken in Oost Europa.

De Commissie wil tevens wijzen op de inspanningen die vanuit Nederland geleverd worden om te komen tot de uitgave van een Asian Yearbook of International Law onder auspiciën van de in 1989 opgerichte, en op dit moment nog in 's-Gravenhage zetelende, Foundation for the Development of International Law in Asia. De Commissie acht dit een belangrijk project in het kader van het Decennium, dat stellig financiële steun verdient van de Minister van Ontwikkelingssamenwerking.

III Verenigingen

De Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht (NVIR) heeft nog geen welomschreven plannen ten aanzien van het Decennium, maar zal in haar bestuursvergadering van september hieraan wederom aandacht schenken. Een van de suggesties is geweest haar werkgroepen te bezoeken na te gaan of, en zo ja op welke wijze, het Decennium voor de werkzaamheden van deze werkgroepen van belang kan zijn. Overigens heeft ook de International Law Association (ILA) waarbij de NVIR is aangesloten op dit moment nog geen concrete plannen. Wel is in dat kader een kleine werkgroep opgericht die in het najaar zal rapporteren.

De Commissie wijst er verder op dat het British Institute of International and Comparative Law tezamen met de universiteit van Parijs (X) en het I.H.E.U. een netwerk heeft opgezet voor onderzoek naar de toepassing van verdragen in het nationale recht. Naar de mening van de Commissie zou het TMC Asser Instituut kunnen overwegen zich bij dit onderzoek aan te sluiten.

IV Overheid.

In het periodiek overleg van de juridisch adviseurs in het kader van de Raad van Europa is melding gemaakt van de mogelijkheid om te komen tot een uitgave van de statenpraktijk op het gebied van het internationaal recht van de lidstaten. Nederland heeft het belang van dit project onderstreept en daarover inmiddels ook contact opgenomen met het secretariaat van de Raad van Europa. Gebleken is dat in de Raad van Europa belangstelling bestaat een dergelijk project te steunen. Overwogen wordt om het TMC Asser Instituut het voortouw te laten nemen. In eerste instantie dient een beperkt aantal in het verzamelen en bewerken van gegevens deskundige instituten en personen tezamen gebracht te worden om aan te geven op welke wijze een dergelijk project het beste zal kunnen worden opgezet. Daarbij zouden naast vertegenwoordigers van het Max Planck Instituut en Franse en Engelse deskundigen, ook uitgenodigd kunnen worden de heer Tholen vanwege zijn kennis van dataverwerking, alsmede deskundigen van het Studie en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM) te Utrecht vanwege hun ervaring met de Raad van Europa in een soortgelijk project inzake mensenrechten. Naar de mening van de Commissie zou de Minister van Buitenlandse Zaken een dergelijk project kunnen bevorderen.

Op verzoek van Guatemala werd in 1990 op de agenda van de VN opgevoerd het onderwerp "Conciliation Rules of the United Nations". Dit onderwerp werd vervolgens ter behandeling naar de Zesde Commissie verwezen.

Guatemala heeft met indiening van dit voorstel de bestaande regels inzake conciliatie zoals deze zijn vervat in bilaterale, regionale en multilaterale verdragen, willen aanpassen en ontwikkelen, daarbij met name gebruik makend van het werk dat in het kader van het Institut de Droit

International inzake conciliatie heeft plaatsgevonden. Ook is getracht aansluiting te verkrijgen bij de UNCITRAL regels. De conciliatie regels zouden kunnen worden gebruikt voor elk geschil. In de procedure worden regels voorzien voor conciliatie door één conciliator of door een commissie, bestaande uit drie of vijf leden.

Aangezien het vraagstuk van de vreedzame geschillenbeslechting centraal staat in het Decennium voor Internationaal Recht verdient het aanbeveling zorgvuldig na te gaan hoe verder met dit voorstel van Guatemala moet worden gehandeld. Nederland zou bij gelegenheid het belang van de verplichte voorlegging aan conciliatie moeten benadrukken; ook is het wenselijk dat door Nederland een duidelijk verband worden gelegd met de regelingen en instellingen die reeds voorhanden zijn in het kader van de Haagse verdragen van 1899 en 1907. De initiatieven van de huidige Secretaris Generaal van het Permanente Hof van Arbitrage tot reactivering en actualisering van Hof en Internationaal Bureau verdienen daarbij vermelding en steun.

De Commissie vestigt de aandacht op de voorstellen die door Nederland in de afgelopen jaren -tot nu toe tevergeefs- zijn gedaan in de Zesde Commissie ter verbetering van de procedure van de internationale wetgeving, bijvoorbeeld met betrekking tot de implementatie en amendering van verdragen. Wellicht kan bezien worden, eventueel in samenhang met het Advies van de Commissie uit 1979 inzake de totstandkoming van multilaterale verdragen, in hoeverre deze voorstellen nog steeds zo actueel zijn om weer ter tafel te worden gebracht. Ook de subsidie verlening vanwege het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking aan derde wereldlanden ter verbetering van de nakoming en uitvoering van multilaterale verdragen mag niet onvermeld blijven.

De Commissie wil verder nog wijzen op het belang van de suggestie welke eveneens tijdens het eerder genoemd overleg in het kader van de Raad van Europa werd gedaan, namelijk om lidstaten van de VN aan te schrijven met het verzoek om hun standpunt over de aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Internationaal Gerechtshof kenbaar te maken, en met name voor zover staten deze rechtsmacht nog niet hebben aanvaard, of met reserves hebben aanvaard, na te gaan of deze positie kan worden heroverwogen.

De Commissie heeft nog geen inhoudelijke discussie gevoerd, cq. oordeel gevormd over eventuele Nederlandse initiatieven met betrekking tot een mogelijkerwijze in 's-Gravenhage te organiseren afsluitende Conferentie in 1999.

Tenslotte beveelt de Commissie de Minister van Buitenlandse Zaken aan dat Nederland tijdens de jaarlijkse behandeling van dit onderwerp in de AVVN voortgaat als medesponsor op te treden van eventuele resoluties teneinde de Nederlandse positieve opstelling terzake te blijven benadrukken.
